



Posudek diplomové práce (oponent)

Jméno autora práce: Tereza Vítková, MSc.

Název diplomové práce: „Osobnostní prediktory závislosti na cvičení ve výkonnostním sportu“

„Personality predictors of exercise addiction in competitive sport“

Vedoucí – oponent (x): prof. Mgr. Ondřej Bezdíček, Ph.D.

(u každé položky vyjádřete odpovídající možnost písmenem x)

Obsahová hlediska práce

	1	2	3	4
Cíle práce: uvedeny jasně – nejasné, neuvedeny	X			
Soulad obsahu s názvem: ano – částečně	X			
Členění kapitol: logické členění – nevhodné strukturování	X			
Postiženy relevantní aspekty problému: jednoznačně – spíše ne		X		
Stanovené cíle: splněny – nesplněny	X			

Úroveň návrhu projektu

	1	2	3	4
Problém: jasně vymezen – nejasné vymezení	X			
Projekt: analyzován ve vztahu ke klíčovým pojmům – zabývá se jinou problematikou	X			
Metodologie práce: Vhodně zvolená – zcela nevhodně zvolená	X			
Propojení literárně přehledové části s návrhem projektu: organické, projekt logicky navazuje na 1. část – obě části jsou nesourodé	X			

Formální hlediska práce

	1	2	3	4
Jazyková a stylistická úroveň: práce je čtivá, použití jazyka přiměřené – nevyhovuje			X	
Formální úprava práce: odpovídá požadavkům – zahrnuje množství formálních chyb			X	
Grafická úprava: vyhovuje – nevyhovuje		X		
Množství využitých literárních zdrojů: dostatečné – nedostatečné	X			
Aktuálnost literárních zdrojů: vesměs z posledních let – zdroje značně zastaralé	X			
Využití cizojazyčných zdrojů: dostačující – minimální	X			
Odkazy v textu: vcelku odpovídají standardům – chybně uváděné odkazy		X		
Seznam literatury: kompletní, bez větších chyb – nekompletní, s množstvím chyb	X			

Otázky, podněty k obhajobě:

1. Zkuste objasnit rozdíly mezi substanciálními a nesubstanciálními závislostmi? Jaké (negativní) projevy mají nesubstanciální závislosti na regulaci psychické aktivity a výkon? A shodují se s projevy, které má tato aktivita ve vašem souboru?



2. Domníváte se, že ca. 17 % vrcholových sportovců je závislých na cvičení? Tj. jak rozlišíte mezi tím, že je to „hmotná (ekonomická) závislost“ oproti „nesubstanciální závislosti“? Respektive, jak jste tyto dvě dimenze činnosti vrcholových sportovců rozlišila?

Přínosnost: Autorka provedla výzkum „závislosti na cvičení“ u souboru N = 168 „vrcholových“ sportovců. Soubor lze charakterizovat jako vysoce aktivní, avšak velmi variabilní, co se týče tréninkové aktivity (od 3 h po 30 h/týdně). Jednalo se o profesionální sportovce s přibližně proporčním zastoupením mužů a žen. Z celkového počtu 505 respondentů pouze 176 vyplnilo kompletní baterii dotazníků, tj. 65,2 % drop-out (attrition rate), což činí výsledky studie velmi obtížně interpretovatelnými. Dále se jedná o výzkum v online prostředí průřezovým způsobem a autorka se nevyhnula nepřijatelné psychopatologizaci v interpretaci výsledků těchto osob (srov. podrobnou analýzu níže).

Cíle: Identifikace osob se syndromem „závislosti na cvičení“, výzkum jeho prevalence u vrcholových sportovců a charakteristiky tohoto syndromu.

V teoretické části: Autorka systematicky uvádí do problematiky výzkumu „závislosti na cvičení“.

Tento syndrom není dosud součástí DSM-V či MKN-11, nicméně v MKN-10 by potenciálně bylo možné jej charakterizovat např. jako F.09: Neurčené duševní poruchy a poruchy chování. Nicméně v této úvaze vidíme jako největší riziko psychopatologické analýzy: rozlišení syndromu „závislosti na cvičení“ oproti „hmotné (ekonomické) závislosti“ na výkonovém sportu. Tuto distinkci se mi v práci nepodařilo dohledat. Vidím v tom základní rozdíl, protože lidé trpící „nesubstanciálními závislostmi“, tak si typicky nevydělávají na živobytí touto aktivitou, nýbrž tato „závislá“ aktivita má převážně negativní vliv na jejich psychiku, a není zdrojem jejich obživy (nedostatek spánku, sociálních kontaktů, sebepéče, naopak ztráta peněz platbami za aplikace/umožňující tuto aktivitu ad.).

V empirické části: Z metodického pohledu je použitá analýza správná. V limitech studie bohužel postrádám kritické a racionální hodnocení výsledků. Použity byly sebeposuzovací škály v online prostředí při velmi vysokém dropoutu ze strany participantů studie. Přesto autorka např. v případě škály EAI tvrdí „Tento postup by doplnil stávající porozumění patologických procesů, které vedou k rozvoji závislosti (Terry et al., 2004).“

K absurdnosti těchto úvah připojím několik analýz: zaprvé slovo patologie je v medicíně vyhrazeno patologii buňky, a není možné ho na tomto místě takto používat. Zadruhé i slovo psychopatologie je tu zcela nevhodné, protože sebeposuzovací škálou v online prostředí je nemožné diagnostikovat duševní poruchy. Je to non lege artis a je zarážející, že autorka uvažuje o psychoterapeutických a intervenčních metodách k ovlivnění tohoto fenoménu. Zatřetí interpretovat výsledky i přes správnost použitých statistických postupů při tak vysokém dropoutu participantů studie je metodicky možné, ale pouze podmíněně a velmi omezeně, jinak je to nekorektní. V Diskusi se mluví o vrcholových sportovcích, jako by toto byl reprezentativní výzkum. Začtvrté, autorkou použité metody nejsou psychiatrické škály a populace, kterou zkoumá, je fyzicky nejzdatnější částí populace ontogeneticky na vrcholu sil, což nijak neumenšuje psychické obtíže participantů, ale jejich trvalá psychopatologizace v DP je zarážející, nesprávná a svědčí o mylném chápání metod k měření a diagnostice duševních změn i spornosti v psychopatologické definici „syndromu nesubstanciální závislosti“ v této DP.



Autorka tyto psychopatologické úvahy na s. 51 relativizuje, např. na „závazek“ a „oddanost“ ad., nicméně tendence k psychopatologické interpretaci tam stále jsou jako úvaha přítomny.

Vedlejší komentáře: Celou DP snižuje řada nešťastných úprav a nejasností:

1. V DP vidím v celé práci čáru u paginace, která tam nejspíše zbyla z režimu změn.
2. Text je zaplněn anglicismy názvů inventářů: ... „sestavující z Exercise Addiction Inventory, Sport Motivation Scale-6, Athletic Identity Measurement Scale, Performance Perfectionism Scale-Sport...“ Autorka se ani nepokouší o jejich překlad, přestože nejspíše použila české verze těchto škál.
3. Podobně základní teoretické konstrukty mají český převod, např. na s. 24, kap. 2.1 není Big 5, nýbrž „Teorie struktury osobnosti jako velké pětky faktorů“. Je zarážející, jakou míru nesrozumitelnosti lze nechat bez povšimnutí.
4. Na s. 41 u kapitoly AIMS se nedozvíme, zda CFA pochází od autorky DP či od autorů AIMS. Nelze to vyčíst. Pokud od autorů AIMS, to znamená, že by měla uvést, že CFA AIMS na české populaci nebyla provedena.
5. Obr. 1 má malé písmo v popiscích, menší, než je v DP.
6. Je s podivem, že autorka DP používá primárně teorii velké pětky jako osobnostní struktury, ale minimálně cituje hlavní autorku této teorie v české adaptaci. Její základní práce nejsou citovány.

Doporučení k obhajobě: doporučuji

Návrh klasifikace: výborně – velmi dobře – dobře – neprospěl/a

V Praze dne 20. 05. 2024 podpis: Ondřej Bezdíček

prof. Mgr. Ondřej Bezdíček, Ph.D.
Katedra psychologie
Filozofická fakulta UK
Nám. J. Palacha 2
116 38 Praha 1